

Odporúčania na zlepšenie transparentnosti výberových konaní do regulačných a kontrolných orgánov

TLAČOVÁ SPRÁVA / 11.AUGUSTA 2022

Iniciatíva za právny štát ([Rule of Law iniciatíva](#) (pravnystat.sk)), dlhodobo poukazuje na dôležitosť transparentnosti výberových konaní do kontrolných a regulačných orgánov, ktoré sú pre kvalitu podnikateľského prostredia a vymožitelnosť práva nevyhnutné. V tomto kontexte pripravila iniciatíva odporúčania na zvyšovanie transparentnosti týchto výberových konaní. Ich cieľom je minimalizovať nezdravý vplyv politických strán či záujmových skupín a zvýšiť šance na presadenie sa odborne zdatných a politických kandidátov.

Iniciatíva sa dlhodobo usiluje o zlepšovanie podnikateľského prostredia na Slovensku. V tomto kontexte považujeme za dôležitú nezávislosť a odborné vedenie kľúčových inštitúcií. V rámci svojho strategického dokumentu z roku 2019 pod názvom *“Konkurencieschopné Slovensko: Desatoro pre férové a predvídateľné podnikanie”* zaradila iniciatíva medzi priority boja proti korupcii potrebu budovania a upevňovania nezávislých regulačných inštitúcií.

Programové vyhlásenie súčasnej vlády SR deklarovalo ambíciu budovať nezávislé a silné kontrolné inštitúcie, pričom sa v ňom priamo uvádza, cit.: *„Jedným zo základných predpokladov v boji proti korupcii sú silné, odborne pripravené a nezávislé kontrolné inštitúcie, ktoré dokážu odhaliť podvody a systémové chyby.“*

Na základe už niektorých uskutočnených výberových konaní, ako napr. pre Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb, či predchádzajúca voľba členov do Rady Úradu pre verejné obstarávanie, sme pozitívne vnímali postupnú transformáciu týchto výberových procesov na transparentnejšie ako v minulosti.

Uvedené však neplatí pre všetky výberové konania, keďže niekoľko nedávnych výberových konaní vzbudilo značné

pochybnosti o ich kvalite a transparentnosti. To odrádza potenciálnych kandidátov, znižuje dôveru a ohrozuje kvalitu výsledných nominácií. Príkladom je výberové konanie na predsedu Protimonopolného úradu (PMÚ), ktoré je vzhľadom na význam tejto inštitúcie pre podnikateľské prostredie jedným z kľúčových.

Na základe uvedeného navrhujeme nasledovné odporúčania pre výberové konania vedúcich predstaviteľov regulačných a kontrolných inštitúcií, s cieľom zabezpečiť ich férovosť a čo najširšiu účasť kandidátov nielen z prostredia verejného sektora, ale aj zo súkromnej sféry:

1. Otvorenosť a transparentnosť výberového konania, ktorá bude zaručená jeho verejným vyhlásením v dostatočnom časovom predstihu¹ a spôsobom, ktorý zvýši vedomosť čo najširšieho okruhu relevantných kandidátov o výberovom konaní²
2. Včasné definovanie požiadaviek na uchádzačov, najmä odborné vedomosti a prax v predmetnej oblasti, prípadne iné osobnostné predpoklady na zabezpečenie integrity kandidáta (POZN.: odporúčame ukončiť prax písomných testov. Považujeme ich za netransparentný nástroj hodnotenia kandidátov, ktorý mnohých odrádza od účasti. Odbornú znalosť kandidáta musí vedieť komisia posúdiť na základe ich referencií a vypočutia.)
3. Zverejnenie dátumu, miesta a času výberového konania na verejne dostupnej platforme, resp. webovej stránke
4. Zabezpečenie dostatočnej lehoty na podanie prihlášky pre kandidátov (napr. minimálne 20 dní od zverejnenia výzvy)

5. Verejné vypočutie kandidátov s online streamovaním a možnosťou kladenia otázok prítomnými
6. Zverejnenie životopisov a relevantných podkladov z prihlášok od jednotlivých kandidátov s povinnosťou kandidátov uviesť okrem iného informácie relevantné pre posúdenie ich odbornosti, integrity a prípadného rizika vzniku konfliktu záujmov³
7. Transparentné a jasné kritériá hodnotenia kvality kandidátov, ktoré budú kandidátom a verejnosti známe pred verejným vypočutím (najneskôr v čase zverejnenia výzvy na podanie prihlášok)
8. Výberová komisia za účasti nielen predstaviteľov zodpovedných organizácií verejnej správy, ale aj odborníkov v príslušnej oblasti zo súkromnej alebo akademickej sféry, prípadne predstaviteľov relevantných mimovládnych organizácií (najmä protikorupčných)
9. Informovanie kandidátov a verejnosti, koho komisia odporúča na predmetnú funkciu (napr. najneskôr do 10 dní od verejného vypočutia)

Veríme, že tieto odporúčania zabezpečia vyššiu mieru profesionality, efektívneho vedenia a dôveryhodnosti týchto inštitúcií. Tieto atribúty sa odvíjajú nielen od schopnosti nestranného rozhodovania vedúcich predstaviteľov na základe faktov a dát, ale aj od spôsobu výberu jej predstaviteľov. Cieľom je minimalizovať nezdravý vplyv politických strán či záujmových skupín a zvýšiť šance na presadenie sa odborne zdatných apolitických kandidátov.

KONTAKT:

ZUZANA PETROVÁ, Policy Manager
zuzana.petrova@amcham.sk
+421 947 949 005

¹ Napr. minimálne 6 mesiacov pred uplynutím funkčného obdobia vedúceho predstaviteľa konkrétnej inštitúcie.

² Napr. uverejnením tlačovej správy s odkazom na web-stránku obsahujúcu podrobnejšie informácie o výberovom konaní.

³ Napr. ak kandidát pôsobí alebo v minulosti pôsobil v subjekte, ktorého podnikateľská činnosť môže byť podstatným spôsobom ovplyvnená výkonom regulátornej alebo kontrolnej právomoci orgánu, do ktorého sa uchádza.